МІЖНАРОДНИЙ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу:
10 травня — 12 липня 2019 року

Випуск № 48,
липень 2019

Шановні читачі!

Перед Вами випуск Інформаційного бюлетеня «Моніторинг сприяння торгівлі в Україні», продукт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, який публікується за підтримки МФ "Відродження" в рамках проекту "Громадська ініціатива "За прозору та чесну митницю". Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно процедур спрощення торгівлі. Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: tfd@ier.kiev.ua

Зміст

Нормативно-правові акти, що набрали чинності..... 4

Президент видав Указ, спрямований на посилення боротьби з контрабандою та покращення митних процедур..... 4

Уряд заборонив ввозити з Росії мінеральні добрива..... 5

Уряд продовжує комплекс заходів з утворення Державної податкової служби..... 5

Уряд схвалив проект Угоди з Урядом Тунісу про взаємну допомогу у митних справах..... 6

Уряд затвердив план заходів з імплементації Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі..... 6

Перевізники складатимуть ТТН в електронній формі..... 7

НБУ визначив випадки, на які не розповсюджуються граничні строки розрахунків за зовнішньоекономічними операціями..... 8

НБУ скасував низку адміністративних обмежень..... 8

Проекти нормативно-правових актів..... 10

Урядовий законопроект про режим спільного транзиту прийнято в першому читанні 10

Новини..... 11

РФ частково дозволила транзит товарів з України своєю територією 11

Президент видав Указ, спрямований на посилення боротьби з контрабандою та покращення митних процедур

Указ Президента України від 9 липня 2019 року № 505 "Про заходи щодо протидії контрабанді та корупції під час митного оформлення товарів"

Мета Указу – забезпечити реалізацію права на підприємницьку діяльність, посилити ефективність протидії контрабанді та корупції під час митного оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України, а також підвищити ефективність митних процедур.

Відповідно до норм указу уряду доручено:

- забезпечити створення інформаційного ресурсу для можливості добровільного та публічного декларування товарів значної кількості найменувань, що ввозяться на митну територію України однією партією;
- опрацювати питання щодо оприлюднення у форматі відкритих даних знеособленої інформації про митну вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України;
- забезпечити оприлюднення щомісячних звітів про результати реалізації експериментального проекту щодо створення умов для унеможливлення ухилення від сплати митних платежів відповідно до постанови Уряду № 479 від 20 червня 2018 року (щодо присутності представників поліції на пунктах митного контролю);
- вжити заходів, спрямованих на запровадження обміну в режимі реального часу інформацією з відповідними інформаційними системами інших держав щодо митного оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон України;
- вжити до 1 січня 2020 року заходи щодо забезпечення належної взаємодії між гарантами, що видають фінансові гарантії для забезпечення сплати митних платежів, та органами доходів і зборів відповідно до вимог Митного кодексу України.

Секретарю Ради національної безпеки й оборони України доручено внести на розгляд РНБО питання щодо утворення Міжвідомчої комісії з питань боротьби з контрабандою та корупцією на митниці.

Генеральній прокуратурі України, Службі безпеки України, Національній поліції України рекомендовано вжити заходів щодо недопущення надання доручень органам доходів і зборів про проведення оглядів (переоглядів) товарів, транспортних засобів комерційного призначення, крім дій у рамках кримінального провадження.

Варто заначити, що доручення стосовно оприлюднення щомісячних звітів про результати реалізації експериментального проекту, який стосувався присутності представників поліції на пунктах митного контролю наразі не є актуальним, з огляду на закінчення терміну дії згаданого експерименту 31 грудня 2018 року. Крім цього, у тексті згаданої постанови містилася норма щодо необхідності подання відповідних щомісячних звітів. Водночас, значна кількість наведених проблем, на подолання яких спрямовані доручення президента, неодноразово порушувалася експертами, представниками бізнес-асоціацій та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, і ці проблеми залишаються актуальними. Але існують певні занепокоєння щодо конституційності окремих положень указу, які стосуються економічних питань. Відповідно до Закону України «Про Кабінет

Міністрів України» від 27 лютого 2014 року № 794 до завдань уряду відноситься організація і забезпечення зовнішньоекономічної діяльності та митної справи. До повноважень Президента України відповідно до статті 106 Конституції України відноситься забезпечення державної незалежності, національної безпеки і правонаступництва держави. Відкритим залишається питання, чи наведені доручення стосуються безпеки держави, тобто повноважень президента, чи все ж таки зовнішньоекономічної діяльності та митної справи, тобто повноважень уряду.

Джерело: https://www.president.gov.ua/documents/5052019-27993

Уряд заборонив ввозити з Росії мінеральні добрива

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2019 року № 535, "Про внесення змін до переліку товарів, заборонених до ввезення на митну територію України, що походять з Російської Федерації"

Постановою розширено перелік заборонених до ввезення на територію України товарів з Росії. Постанова набрала чинності з 1 липня 2019 року.

Зокрема, до переліку додатково включено різні види добрив, що містять один, два чи три з трьох поживних елементів – азот, калій та фосфор. Також документом заборонено імпорт із РФ корму для тварин і продукцію ветеринарної медицини.

Найважливішим у цьому рішенні є заборона імпорту добрив, які Україна зараз ввозить переважно з РФ та Білорусі (33% та 22% для коду 31 УКТ ЗЕД у 2018 році відповідно). З одного боку, в України є власна потужна хімічна промисловість, що також виробляє мінеральні добрива. З іншого боку, є великі споживачі – аграрна галузь. Між цими групами інтересів завжди відбувається боротьба. Якщо виробники добрив зацікавлені в обмеженні імпорту, збільшенні обсягів своєї реалізації та вищих цінах, то інша група навпаки - у збільшенні імпорту (не обов'язково з РФ) та зниженні цін. Мінеральні добрива походженням із РФ досить часто стають об'єктом застосування інструментів торговельного захисту з боку України, що свідчить про бажання держави захистити власних виробників мінеральних добрив від недобросовісної конкуренції з боку російських виробників і обмежити вплив РФ на ринок добрив в Україні.

Джерело: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/535-2019-%D0%BF

Уряд продовжує комплекс заходів із ліквідації ДФС України та утворення Державної податкової служби

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2019 р. № 395 "Питання Державної податкової служби"

Для повноцінного утворення Державної податкової служби уряд збільшив граничну чисельність працівників апарату Служби та її територіальних органів за рахунок зменшення граничної чисельності працівників ДФС та її територіальних органів. Це є технічним рішенням, яке створює підстави для наповнення штату в податковій службі та проведення відповідних конкурсів.

Гранична чисельність працівників, яка залишається в ДФС, дасть змогу забезпечити функціонування підрозділів ДФС митного спрямування до прийняття

відповідних рішень уряду та здійснення заходів щодо утворення Держмитслужби України.

Також уряд утворив комісію з реорганізації Державної фіскальної служби.

Джерело: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pitannya-derzhavnoyi-podatkovoyi-sluzhbi

Уряд України схвалив проект Угоди з Урядом Тунісу про взаємну допомогу в митних справах

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 травня 2019 року № 296 "Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Туніської Республіки про співробітництво та взаємну допомогу в митних справах"

Кабінет Міністрів України схвалив проект Угоди з Урядом Тунісу про співробітництво та взаємну допомогу в митних справах. 2 липня 2019 року відповідна Угода була підписана уповноваженими особами України та Тунісу.

Угодою, зокрема, передбачено надання взаємної адміністративної допомоги в митній сфері з метою протидії та запобігання митним правопорушенням.

У рамках Угоди митні адміністрації двох країн направлятимуть запити про проведення перевірки законності здійснення окремих зовнішньоекономічних операцій та обмінюватимуться іншою митною інформацією.

Джерела: https://bit.ly/2YcPpI8
http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/383809.html

Уряд затвердив план заходів з імплементації Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 червня 2019 року № 444 "Про затвердження плану заходів з імплементації положень Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі"

Затверджений план заходів пов'язаний із систематизацією діяльності органів влади, спрямованою на імплементацію окремих положень Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі (УСПТ), яка набрала чинності ще 22 лютого 2017 року.

УСПТ спрямована на спрощення процедур торгівлі шляхом зменшення фінансових витрат та скорочення часу для здійснення митного оформлення. Зокрема, її положеннями передбачено здійснення обміну митною інформацією і співпраця митних органів різних країн, надання митними органами попередніх рішень, функціонування інституту авторизованих економічних операторів, запровадження механізму "єдиного вікна" при проходженні митних процедур, спрощення транзитних процедур тощо. Особливістю Угоди є поступова імплементація країнами норм, передбачених у ній, а також залучення міжнародної технічної допомоги для виконання окремих її положень.

Розпорядження структурує відповідну діяльність органів влади, визначаючи відповідальних виконавців і терміни виконання за кожним окремим заходом, спрямованим на виконання УСПТ. Максимальні передбачені терміни для виконання відповідних заходів – січень 2021 року або до моменту ухвалення відповідних законодавчих змін. Водночас виникає питання, чому відповідне розпорядження не було ухвалено відразу після набрання чинності УСПТ.

Джерело: https://bit.ly/2YY3jej

Перевізники складатимуть ТТН в електронній формі

Наказ Мінінфраструктури України від 3 червня 2019 року № 413 "Про затвердження Змін до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні"

Наказом затверджено зміни до Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні. У новій редакції визначено правила оформлення товарно-транспортної накладної (ТТН), уточнено визначення ТТН, наведено її форму та дозволено складати її в електронній формі.

Товарно-транспортна накладна в електронній формі підписується за допомогою електронного підпису водія та/або експедитора, відповідальних осіб вантажовідправника, вантажоодержувача. Створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, обробка, використання, знищення такої ТТН здійснюється відповідно до Законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронні довірчі послуги".

Сторони можуть вносити до ТТН будь-яку іншу інформацію, яку вони вважають необхідною. Залежно від виду вантажу та його специфічних властивостей до основних документів додаються інші (сертифікати, свідоцтва тощо), що визначається правилами перевезень зазначених вантажів у паперовому та/або електронному вигляді. У разі оформлення електронної ТТН супровідні документи також додаються в електронній формі. У разі оформлення ТТН у паперовій формі супровідні документи додаються в паперовій формі за підписом відповідальних осіб.

Більш детальна інформація та відповідні форми наведені на офіційному сайті Мінінфраструктури.

Цей наказ є черговим кроком до цифровізації процесів у транспортній галузі. Перехід України на електронний формат товарно-транспортної накладної (е-ТТН) сприятиме спрощенню процедур торгівлі; послуги надаватимуться швидше, завершиться ера паперового документообігу, а також буде зменшено корупційні ризики. Учасники ринку досить давно висловлювалися за запровадження е-ТТН.

Наразі триватиме оптимізація відповідних процедур.

Джерело: https://bit.ly/2YYrnxR

НБУ визначив випадки, на які не розповсюджуються граничні строки розрахунків за зовнішньоекономічними операціями

Постанова Правління Національного банку України від 14 травня 2019 року м. Київ № 67 ”Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів”

НБУ спростив валютний нагляд за дотриманням граничних строків розрахунків для експорту робіт, послуг та прав інтелектуальної власності, а також низки операцій з експорту та імпорту товарів, що є важливими, зокрема, для забезпечення обороноздатності країни, належного доступу українців до медичних послуг і розвитку авіаційно-космічного будування.

Зокрема, граничні строки розрахунків за зовнішньоекономічними операціями (на сьогодні – 365 днів) не будуть розповсюджуватися на такі операції:

- імпорт товарів за державними контрактами з оборонного замовлення;
- імпорт послуг чи лікарських засобів за угодами Міністерства охорони здоров’я України зі спеціалізованими організаціями, а також імпорт послуг для лікування громадян із рідкісними (орфанними) захворюваннями;
- імпорт товарів, які використовуються для виробництва космічної та авіаційної техніки та агрегатів;
- експорт-імпорт товарів у межах угод про розподіл продукції;
- експорт робіт, послуг (крім транспортних і страхових послуг та робіт) та прав інтелектуальної власності.

До відповідного переліку потрапили операції, які вимагають більш тривалих термінів для повернення валютної виручки, ніж це передбачено загальними правилами. Наприклад, у переліку зазначається про імпорт товарів, які використовуються для виробництва космічної та авіаційної техніки та агрегатів або державні контракти з оборонного замовлення. Такі операції можуть тривати значно більше одного року.

Джерело: https://bank.gov.ua/document/download?docId=94653145

НБУ скасував низку адміністративних обмежень

Постанова Правління Національного банку України від 27 червня 2019 року м. Київ № 86 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”

У межах валютної лібералізації і для подальшого поліпшення бізнес-клімату Національний банк скасував низку адміністративних обмежень, які створювали незручності українським компаніям, іноземним інвесторам та дипломатичним представництвам.

Зокрема, відповідною постановою НБУ:

НОРМАТИВНО - ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБРАЛИ ЧИННОСТІВ

- Скасовано ліміт на фінансування власних закордонних представництв та інших відокремлених підрозділів. Раніше переказ коштів іноземним філіям обмежувався загальним лімітом для юридичних осіб на інвестування за кордон у 2 млн. євро на рік.
- Нерезидентам дозволено переказувати кошти, отримані за цінними паперами, що обліковуються в іноземному банку-депозитарії, з кореспондентського рахунку цієї установи на власний рахунок в Україні. Це дозволить уникати ситуацій, коли інвестори втрачатимуть на додатковій конвертації валют через неможливість прямого зарахування доходів у гривні одразу на свій гривневий рахунок.
- Скасовується заборона розрахунків у готівковій іноземній валюті для оплати фізичними та юридичними особами консульських зборів за легалізацію товаросупровідних документів у дипломатичних представництвах або консульських установах країн, які не приєдналися до Гаазької конвенції від 05 жовтня 1961 року. До таких країн належать Алжир, Афганістан, В'єтнам, Єгипет, Індонезія, Йорданія, Ірак, Іран, Камерун, Канада, Катар, Кувейт, Ліван, ОАЕ, Саудівська Аравія, Сирія, Судан, Таїланд та Уругвай.
- Доповнено перелік трансакцій, які дозволяється проводити в іноземній валюті на території України між фінансовою установою та Кабінетом Міністрів України в межах міжнародних договорів про кредити, гранти, позики. Це знизить валютні ризики держави під час здійснення таких операцій.
- Удосконалено ризик-орієнтований нагляд банків у частині перевірок іноземних банків-контрагентів, перерахування яким здійснюють українські компанії. Відтепер банки самостійно на підставі інформації з публічних джерел визначатимуть ступінь ризику іноземних банків-контрагентів за валютною операцією. Раніше вони використовували для цього перелік, наданий Національним банком на підставі інформації Державної служби фінансового моніторингу

Наведені заходи лібералізують умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності, що сприяє її здійсненню та покращує умови ведення бізнесу.

Джерело: https://bit.ly/2JBA1wR

Урядовий законопроект про режим спільного транзиту прийнято в першому читанні

Проект Закону України "Про режим спільного транзиту"

Номер, дата реєстрації: 9532 від 4 лютого 2019 р.

Ініціатор: Кабінет Міністрів України

25 квітня 2019 року Верховна Рада України в першому читанні прийняла урядовий законопроект № 9532 "Про режим спільного транзиту". Мета законопроекту - імплементація до національного законодавства України положень Конвенції про процедуру спільного транзиту і Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами, що є одним із зобов'язань у рамках виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Це має спростити торгівлю товарами з ЄС за рахунок нижчих адміністративних витрат, а також підвищити її прозорість, що, у свою чергу, допомагає боротьбі з корупцією.

Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами спрощує формальності при імпорті, експорті та транзиті шляхом уведення Єдиного адміністративного документа (Single Administrative Document, SAD). Членами цих конвенцій є країни-члени ЄС, Європейської асоціації вільної торгівлі, Туреччина, Сербія та Македонія. Створена система спільного транзиту прискорює перевезення товарів і робить його більш дешевим, спрощуючи митні формальності. Зокрема, до всіх операцій переміщення товарів між країнами-підписантами обов'язково застосовується «нова комп'ютеризована транзитна система» (New Computerised Transit System - NCTS). Транзитна декларація подається до митниці відправлення в електронній формі, а певна спільна для всіх договірних сторін частина її даних обробляється в NCTS.

Це є не першою спробою ухвалити відповідні норми. До цього були спроби розробити інші варіанти відповідних законопроектів, які не були підтримані Верховною Радою України.

Цей проект пропонує запровадити в Україні окремий режим спільного транзиту, який буде паралельно діяти з іншим митним режимом "транзит", передбаченим чинним Митним кодексом України і стосуватиметься країн, що є сторонами Конвенції про процедуру спільного транзиту. Ухвалення законопроекту сформує законодавчу основу для створення масиву підзаконних нормативно-правових актів, необхідних для повноцінної реалізації процедури спільного транзиту і запуску відповідної комп'ютеризованої транзитної системи.

Джерело: https://bit.ly/2XYpaRx

РФ частково дозволила транзит товарів з України своєю територією

Положення Указу президента РФ від 24 червня 2019 року № 290 "Про внесення змін до деяких указів Президента Російської Федерації» дозволяють автомобільний та залізничний транзит українських товарів через територію РФ за наявності на транспортних засобах і товарах пломб, що використовують російську технологію ГЛОНАСС.

Усі товари, що переміщуються територією РФ до третіх країн, мають відстежуватися. Уряду РФ доручено затвердити перелік пунктів пропуску через державний кордон для здійснення транзиту, затвердити порядок здійснення таких перевезень, затвердити вимоги до пломб ГЛОНАСС, порядок видачі талонів, а також створення й експлуатацію систем контролю.

Джерело: https://bit.ly/2Ma2r2X

“Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” є продовженням випусків Щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, який готувався Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій у рамках проекту “Діалог зі сприяння торгівлі”, за фінансової підтримки Європейського Союзу та співфінансування Міжнародного фонду “Відродження”.

Запропонований інформаційний бюлетень є продовженням попереднього і публікується в рамках проекту “**Громадська ініціатива “За прозору та чесну митницю”** за сприяння МФ “Відродження” та є моніторингом впровадження в Україні заходів зі спрощення процедур міжнародної торгівлі.

Публікація складається з трьох частин:

- нормативно-правові акти, що набрали чинності
- проекти нормативно-правових актів
- новини

Ми розуміємо, що малому та середньому бізнесу не вистачає часу на проведення аналізу нового законодавства або можливих нормативних новацій. Також, значна кількість таких актів складна для розуміння пересічної людини. “Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” покликаний привернути увагу до цікавих подій, нововведень законодавства України, що стосуються сфери спрощення процедур торгівлі і можуть безпосередньо впливати на суб’єкти зовнішньоекономічної діяльності. Також у цих публікаціях ми будемо робити аналіз проектів нормативних актів із цієї тематики.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) - міжнародно визнаний незалежний український аналітичний центр, заснований у 1999 році.

ІЕД займається аналізом проблем економічного розвитку, міжнародної торгівлі та ділового клімату (зокрема в секторі МСП), бере участь у розробці документів політики національного та регіонального рівня.

ІЕД регулярно випускає власний макроекономічний прогноз для України та бере участь у розробці консенсус-прогнозу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Команда соціологів ІЕД проводить регулярні опитування підприємств та експертів із метою оцінки ділового клімату та очікувань українського бізнесу.

ІЕД успішно поєднує свою аналітичну діяльність з адвокацією змін та участю в громадському житті України. ІЕД співпрацює з центральними та місцевими органами влади, вітчизняними та закордонними аналітичними центрами, організаціями громадянського суспільства.

Робота ІЕД фінансується за рахунок грантів, благодійних внесків та коштів технічної допомоги.

Застереження

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлений ІЕД і має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали щонайбільших зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. У разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.

Матеріал відображає позицію авторів і не обов’язково збігається з позицією Міжнародного фонду “Відродження”.